

Advokaten Agneta

Agneta Gustafsson är advokat på Advokatbyrån Nywa. I Bil & Bostad svarar hon varannan vecka på läsarnas frågor kring juridik, avtalsrätt och bostadsköp.

Om vikten att veta vem du träffar avtal med

Under mina 25 år som yrkesverksam jurist har jag tyvärr kommit i kontakt med fall där personer har ingått avtal utan att egentligen veta vem de faktiskt träffat avtal med.

Jag har stött på tragiska situationer där personer har investerat stora belopp utifrån allmänt hållen information på en snygg hemsida med löften om hög avkastning, utan att kontrollera företaget och personerna bakom hemsidan. När räntorna är låga kan det vara frestande att bara se löftet om till exempel tolv procent avkastning på investerat belopp. Personer har investerat alla sina sparpengar eller hela sitt arv; medel som sedan har försvunnit. Företaget har gått i konkurs och konkursförvaltaren kan bara konstatera att konkursbolaget som skulle leverera avkastningen istället har miljoner kronor i skulder och hundratals besvikna lurade kunder.

Vidare har vi trenden att allt fler bolag vill ta hand om våra pensionspengar med löften om hög avkastning, löften som inte alltid infrias. Det kan vara betydande belopp som i några fall hamnat utanför Sveriges gränser och oåtkomliga för pensions-spararna. I kölvattnet av Bitcoin växer det fram flera alternativa möjligheter till investeringar som det kan finnas anledning att vara vaksam över – särskilt om det är företag med komplexa bolagsstrukturer som har bolag utomlands.

En annan situation är köp av varor eller tjänster på internet.

Du klickar ja och vips är ett avtal ingånget. Frågan är då om du vet vem du faktiskt träffat avtal med på internet. Vem kontaktar du om du inte får varan som du betalat för, eller om den är felaktig? Hur gör du för att avsluta den beställda månadsvisa tjänsten när den utländska hemsidan inte längre existerar?

Liknande namn

Ett annat exempel på avtal som ingåtts med fel part är fall där det i en koncern finns flera bolag som har liknande firmor (det vill säga namn), till exempel Björkkotten Holding AB, Björkkotten AB och Björkkotten KB. Det har hänt att sammanblandning av bolagen har skett och att det senare i domstol visat sig att bolaget som, efter utredning, är skyldig att betala är det bolag i koncernen som är försatt i konkurs och saknar betalningsförmåga. Ett liknande scenario är att det är ovisst vilket bolag som ska infria till exempel ett borgensåtagande, när underskrift skett för "Björkkotten-koncernens" räkning, som inte är part. Om part anges felaktigt förlorar du rätten till betalning, vilket är trist. Särskilt när förlusten har sin orsak i att avtalsparten inte angivits korrekt, vilket enkelt hade kunnat åtgärdas.

Ett annat tråkigt exempel är "Det godhjärtade börsgeniet" som du kan lyssna på i Rättgångspodden. Många människor förlorade stora belopp och skuldsatte sig för att göra den "bästa investeringen". Resultatet blev i stället raka motsatsen just på

” En annan situation är köp av varor eller tjänster på internet. Du klickar ja och vips är ett avtal ingånget.

grund av att hen inte visste vem hen träffat avtal med.

Innan du ingår avtal

Här är några frågor som du bör ställa redan innan du väljer att ingå ett avtal:

1. Finns det överhuvudtaget en part på andra sidan och kan parten träffa avtal? För att kunna ingå avtal måste avtalsparten vara ett rättssubjekt, som rättsordningen tillskapat och som har rättskapacitet, det vill säga förmåga att ingå avtal. Även om parten är ett så kallat rättssubjekt kan en fysisk person vara under förmyndarskap eller försatt i konkurs och därför inte kan träffa avtal.
2. Vem är avtalsparten? Du bör be att få ta del av fysisks persons personnummer eller en juridisk persons (aktiebolag, handelsbolag med flera företagsformer) organisationsnummer för att kunna identifiera avtalsparten. Uppgifter om juridiska personer kan du få hos Bolagsverket.
3. Vad har avtalsparten för betalningsförmåga? Även om du har en dom som anger att avtalsparten är skyldig att betala, är tyvärr inte domen värd mer än pappret den

står på om inte avtalsparten kan betala skulden. Om du vill utreda avtalspartens nuvarande betalningsförmåga bör du inhämta en kreditupplysning. Även om en fysisk eller juridisk person i dagsläget inte har skulder hos Kronofogden, kan det uppkomma situationer i framtiden där betalningsförmågan förändras.

4. I vilket land finns avtalsparten och dennes tillgångar? Om det rör sig om en fysisk person, var är hen bosatt? Är det ett företag kan det vara bra att veta var företaget har sitt säte. Om det blir tvist är det risk att du måste processa utomlands, vilket kan vara såväl kostsamt som krångligt. Finns avtalspartens tillgångar utomlands kan det också vara svårt att få del av dennes tillgångar i utlandet för att betala din fordran.

5. Vad vet du i övrigt om parten? Vad har din avtalspart för historia? Har avtal fullföljts? Hur är dess ekonomiska ställning? Har parten någon referens som har erfarenhet av parten? I tidningen Råd & Rön finns den så kallade "Svarta listan", som är en sammanställning över företag som inte följt Allmänna reklamationsnämndens (ARN) beslut. Vad har personen bakom ett aktiebolag för kunskap

och erfarenhet? I flera fall där miljontals kronor försvunnit har människor litat på bristfällig information och allmänna påståenden utan att kontrollera fakta. Låter det för bra för att vara sant, är det oftast det.

Var inte rädd att fråga

Vi ingår avtal varje dag i olika former och sammanhang. Fråga dig regelmässigt: vem är det jag träffar avtal med? Vad händer om avtalsparten inte fullgör sina skyldigheter enligt avtalet? Var uppmärksam och försiktig. Var inte heller rädd att ställa frågor till avtalsparten.

Jag får med en tillbakablick på det gångna året och de skandaler som framkommit med krav på skärpta lagar avsluta med ett visdomsord av Machiavelli. "Liksom det behövs lagar för att upprätta en hög moral, behövs det hög moral för att upprätthålla lagarna."

Vi blickar nu positivt framåt med en ödmjuk förhoppning om hög moral, fred på jorden och en ännu bättre värld för alla.

AGNETA GUSTAFSSON
Advokat, Advokatbyrån Nywa

Har du en fråga? Skriv till Agneta!

Om du har funderingar kring bostadsköp, bilköp, juridik eller avtal, skicka din fråga till Agneta på e-postadressen advokaten@nywa.nu.